

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 1682/08

לפני: כבוד השופט א' גרוניס
כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט ח' מלצר

העותרים: 1. דלית אביעד
2. יהודה אביעד

נגד

המשיבים: 1. המינהלה ליישום חוק תוכנית ההתנתקות
2. ראש ממשלת ישראל
3. מדינת ישראל

עתירה למתן צו על-תנאי

בשם העותרים: עו"ד אורלי אחאי-אבידור

בשם המשיבים: עו"ד גלעד שירמן ז"ל
עו"ד שרון רוטשנקר

פסק-דין

השופט א' גרוניס:

1. לפנינו עתירה למתן צו אשר יורה למשיבים ליתן טעם מדוע לא יפעלו אף לגבי העותרים על פי ההסכם שנחתם ביום 21.2.2006 בין מדינת ישראל, באמצעות המינהלה שלפי החוק ליישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה-2005 (להלן - המינהלה), לבין כלל חברי קיבוץ שומריה.

2. העותרים הם חברי קיבוץ שומריה, אגודת שיתופית להתיישבות חקלאית בע"מ (להלן - הקיבוץ או האגודה) מאז שנת 1991. בשנת 2003 עזבו השניים את הקיבוץ לחופשה שאושרה על ידי הקיבוץ. זאת, במטרה לנסוע לשליחות מטעם הסוכנות היהודית בדרום אמריקה. שליחות זו לא יצאה אל הפועל, אך העותרים לא חזרו אל

הקיבוץ ואף האריכו את חופשתם עד לשנת 2005. אף בתום החופשה המאושרת לא שבו העותרים אל הקיבוץ והם מתגוררים מאז בקיבוץ שובל. בשנת 2005 החל הקיבוץ במגעים עם המינהלה, היא המשיבה 1 לעתירה, במטרה להסכים על פינוי בתיים של חברי הקיבוץ, הפסקת חברותם באגודה והעתקת מקום מגוריהם. זאת, במטרה להקים בשטח הקיבוץ יישוב למפוני חבל עזה. פרטי ההסכמה בין המינהלה לבין חברי הקיבוץ עוגנו בהסכם שנחתם ביום 21.2.2006. לפי ההסכם, תשלם המדינה סכום של 1.75 מיליון ש"ח לכל משפחה החותמת על ההסכם. בתמורה, תתפנה המשפחה משטחי האגודה ותפסיק את חברותה באגודה. העותרים לא נימנו על חברי הקיבוץ החתומים על ההסכם. לטענתם, לאחר שפנו לאגודה בעניין נמסר להם כי הם אינם נחשבים עוד חברי קיבוץ.

3. על רקע זה, פנו העותרים לרשם האגודות השיתופיות (להלן - הרשם) על מנת שיבחן את השאלה האם פקעה חברותם בקיבוץ. לצורך בחינת הנושא מונה חוקר מטעם הרשם, אשר המליץ לקבוע כי חברותם של העותרים בקיבוץ לא פקעה. הרשם אימץ את החלטת החוקר. הקיבוץ הגיש ערעור על קביעה זו. ביום 19.9.2006 דחה הרשם את ערעור הקיבוץ וקבע כי חברותם של העותרים בקיבוץ לא פקעה. זאת, על רקע העובדה כי הקיבוץ לא נקט באקט פורמלי כלשהו להפסקת חברותם של העותרים באגודה. לצד זאת, ציין הרשם כי העותרים לא פנו לקיבוץ בבקשה להאריך את חופשתם ועל כן נוצרה אי-וודאות בנוגע למצבם המשפטי כחברי האגודה. בהחלטתו הורה הרשם לתקן את פנקס החברים כך שהעותרים יירשמו בו מחדש. כן צוין בהחלטה, כי אין בה כדי לפגוע בטענות הצדדים לעניין המצב שנוצר בעקבות אי-מימוש הזכויות והחובות של העותרים כחברי קיבוץ. לאחר שנתקבלה החלטה זו, פנו העותרים אל המינהלה בבקשה כי יחילו עליהם את תנאי ההסכם. משסורבה בקשתם, הגישו העותרים את העתירה שלפנינו. לשיטתם, משנקבע כי חברותם בקיבוץ לא פקעה, אין בסיס לסירוב המינהלה להחיל את הוראות ההסכם עליהם.

4. ביום 8.4.2010 הוצא צו על תנאי בעתירה. ביום 12.9.2010 הוגש תצהיר תשובה על ידי היועץ המשפטי למינהלה. בתצהיר צוין, כי הנימוק העיקרי לדחיית בקשתם של העותרים הוא שהעותרים לא התגוררו בקיבוץ בעת חתימת ההסכם ובשנים שקדמו לו. נטען, כי מטרתו העיקרית של ההסכם הייתה לפצות את המשפחות שעזבו את הקיבוץ בגין הפינוי מהקיבוץ והעתקת חייהם למקום אחר. זאת, בשעה שהעותרים העתיקו את מרכז חייהם מהקיבוץ בטרם נחתם ההסכם. לצד זאת, צוין בתצהיר התשובה כי המינהלה מוכנה לשלם לעותרים את דמי עזיבת האגודה (להלן - דמי העזיבה) שהיו הם זכאים לתבוע מהאגודה לפי תקנות האגודות השיתופיות (חברות),

התשל"ג-1973. ביום 18.10.2010 קיימנו דיון בעתירה. במהלך הדיון הסכימה המינהלה לערוך לעותרים שימוע, במסגרתו ייבחנו טענותיהם ותישקל האפשרות להעניק להם פיצוי מעבר לדמי העזיבה. ביום 17.3.2011, לאחר שנערך שימוע לעותרים, התקבלה החלטת הוועדה המיוחדת לפי חוק יישום תוכנית ההתנתקות. הוועדה דחתה את טענות העותרים בדבר זכאותם להחלת הוראות ההסכם על עניינם. עם זאת, בהתחשב בנסיבות המקרה, קבעה הוועדה כי יש להציע לעותרים, לפנים משורת הדין, פיצוי מיוחד בגובה של כפל דמי העזיבה. העותרים, מצידם, דחו את הצעת המינהלה וביקשו כי נכריע בעתירה לגופה.

5. דין העתירה להידחות. כפי שפורט, לטענת המשיבים תכליתו של ההסכם שנחתם בין המינהלה לחברי הקיבוץ הייתה לתמרץ את חברי הקיבוץ לפנות את בתיהם בקיבוץ ולפצות אותם על העתקת מקום מגוריהם. טענה זו מקובלת עלינו, והיא אף באה לידי ביטוי בלשון ההסכם. כך, בסעיפי המבוא ("הואיל") המופיעים בתחילת ההסכם מצוין במפורש כי ההסכמה בין המינהלה לחברי הקיבוץ נוגעת ל"התפנות החברים משטחי האגודה, הפסקת חברותם באגודה, יציאתם משטחי האגודה והעתקת מגוריהם למקומות חלופיים". נוסף על כך, בסעיף 8.1 להסכם, הדין בפיצוי אותו יקבלו חברי הקיבוץ נקבע כדלקמן: "כנגד הצטרפותו של כל בית אב להסכם זה ומילוי חיוביו, לרבות ובמיוחד יציאתו מהאגודה ועזיבתו את מקרקעי האגודה, תעביר המינהלה סכום בסך של 1,750,000 ש"ח לאותו בית אב" [הדגשה שלי - א.ג.]. עינינו הרואות, כי התכלית העיקרית של ההסכם הייתה לפצות את חברי הקיבוץ בגין עזיבתם הפיזית את בתי המגורים בקיבוץ. כך עולה גם מהעובדה שחברי הקיבוץ לא חויבו לחתום על ההסכם, והייתה בידם האפשרות לבחור ולהמשיך להתגורר בקיבוץ. כפי שפורט לעיל, העותרים לא התגוררו בקיבוץ בעת החתימה על ההסכם ובשנים שקדמו לכך. אומנם, העותרים עזבו את המגורים במסגרת חופשה שאושרה על ידי הקיבוץ, אך הם בחרו להמשיך ולהתגורר מחוץ לקיבוץ אף בתום תקופה זו. כלומר, ניתן לראות את העותרים כמי שבחרו מרצונם להעתיק את מקום מגוריהם מהקיבוץ עוד בטרם נחתם ההסכם. לפיכך, לא מתקיים לגבי העותרים הרציונל העומד ביסוד ההסכם. אילו עזבו העותרים את הקיבוץ זמן קצר לפני מועד חתימת ההסכם, אפשר שהמסקנה הייתה שונה. אולם כאמור, הם עזבו עוד בשנת 2003 ולא חזרו אף בתום החופשה המאושרת. אכן, בהחלטה חלוטה של רשם האגודות השיתופיות נקבע כי חברותם של העותרים באגודה לא פקעה. ואולם, אף לפי לשון ההחלטה עצמה, אין בכך כדי להכריע ביחס לזכותם של העותרים לפי ההסכם. נוכח הדברים שנקבעו ביחס לתכליתו של ההסכם, דומה כי זכאותם של העותרים לפיצוי כספי כלשהו מוגבלת בעת הזו לקבלת דמי העזיבה מהאגודה. כאמור, המשיבים הציעו לשלם תשלום זה לעותרים ואף לשלם להם, לפנים

משורת הדין כפל דמי עזיבה. העותרים בחרו שלא לקבל הצעה זו. הנחתנו היא, שהעותרים יקבלו כפל דמי עזיבה, אף אם מדובר בתשלום לפנים משורת הדין, חרף דחיית העתירה.

6. אשר על כן, הצו על תנאי מבוטל והעתירה נדחית. העותרים יישאו בהוצאות המשיבים בסך 10,000 ש"ח.

ניתן היום, כ"א בטבת תשע"ב (16.1.2012).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 08016820_S22.doc גק
מרכז מידע, טל' 077-2703333 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il